

IV.7003.274.2016.MC

**Pan Poseł
Sławomir Piechota
Przewodniczący
Komisji do Spraw Petycji
Sejmu RP**

Obecnie w Sejmie toczą się prace nad nowelizacją ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 2204, ze zm.; dalej u.g.n.), przygotowaną w Ministerstwie Infrastruktury i Budownictwa (obecnie: Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju, numer projektu UB15) i zgłoszoną do Sejmu jako Projekt rządowy (**Druk Sejmowy Nr 3108**). Celem nowelizacji jest wykonanie dwóch wyroków Trybunału Konstytucyjnego dotyczących problematyki zwrotu nieruchomości wywłaszczonych (tj. wyroku z 14 lipca 2015 r., sygn. SK 26/14 oraz wyroku z 12 grudnia 2017 r., sygn. SK 39/15), a także wprowadzenie terminów wygaśnięcia roszczeń o zwrot.

Problem, z którym Rzecznik Praw Obywatelskich obecnie się zwraca, dotyczy art. 3 ust. 1 Projektu – przepisu przejściowego umożliwiającego wszczęcie na nowo postępowania administracyjnego o zwrot udziałów w wywłaszczonej nieruchomości tym osobom, którym tego wcześniej odmówiono ze względu na brak zgody wszystkich współprawnionych do złożenia stosownego wniosku. To właśnie bowiem wymóg łącznej reprezentacji i zgodnego wniosku wszystkich współprawnionych do zwrotu (wywodzony z art. 136 ust. 3 u.g.n.) uznano za niekonstytucyjny (wyrok TK w sprawie SK 26/14).

Mimo że – w ocenie Rzecznika – Projekt co do zasady prawidłowo realizuje orzeczenie sądu konstytucyjnego, to analizując stany faktyczne przedstawiane w skargach obywateli Rzecznik dostrzegł jeszcze jedną kategorię osób, których prawa naruszyło zastosowanie wobec nich niekonstytucyjnej normy, a których Projekt nie uwzględnia w – co do zasady – korzystnych dla obywateli przepisach przejściowych. Chodzi mianowicie o tych współprawnionych, którym zwrócono, wbrew ich woli, udział w wywłaszczonej nieruchomości, na skutek prawomocnego orzeczenia sądu zastępującego ich wnioski zwrotowy, wydane na podstawie art. 199 Kodeksu cywilnego. Zdaniem Rzecznika,

sytuacja tych osób jest podobna do sytuacji osób objętych treścią art. 3 ust. 1 projektu – niekonstytucyjna norma w analogiczny sposób naruszyła w przeszłości także ich prawa. Także i oni powinni skorzystać z możliwości ponownego wszczęcia postępowania administracyjnego w celu odwrócenia niekonstytucyjnych skutków zastosowania wobec nich normy naruszającej Ustawę Zasadniczą.

W tej sprawie Rzecznik skierował do Ministra Inwestycji i Rozwoju, jako autora projektowanych zmian, wystąpienie wskazujące na konieczność stosownego uzupełnienia przepisu intertemporalnego. Kopię tego wystąpienia przedstawiam Panu Przewodniczącemu w załączeniu; zawiera ono szerszą argumentację stanowiska Rzecznika.

O ile punktową korektę Projektu Rzecznik uważa za niezbędną dla zapewnienia ochrony konstytucyjnych praw obywateli gwarantowanych w art. 64, art. 21 oraz obecnie także w art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, a uwzględnienie praw tych osób akurat przy tej konkretnej nowelizacji byłoby pożądane, to jednak obecnie jest to utrudnione ze względu na tok prac legislacyjnych. W dniu 15 stycznia 2019 r. połączone Komisje Infrastruktury oraz Komisji Samorządu i Polityki Regionalnej skierowały już bowiem Projekt do drugiego czytania (**Druk Nr 3127**). W tej sytuacji, zgodnie z art. 45 Regulaminu Sejmu (Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. (t. jedn. M.P. z 2012 r., poz. 32, ze zm.), prawo do wnoszenia poprawek przysługuje ograniczonemu kręgowi podmiotów; należy do nich m.in. sam wnioskodawca, w tym wypadku – Rada Ministrów, a także Komisja do Spraw Petycji.

Przedstawiony w niniejszym piśmie problem został dostrzeżony przez Rzecznika dopiero przy analizie różnych stanów faktycznych przedstawianych w indywidualnych skargach obywateli kierowanych do jego Biura. Rzecznik zwrócił się zatem do Ministra Inwestycji i Rozwoju z prośbą o skorzystanie z możliwości wniesienia autopoprawki w trybie art. 45 Regulaminu Sejmu. Ponieważ jednak analogicznym uprawnieniem dysponuje również Komisja do Spraw Petycji, niniejszym zwracam się również do Pana Przewodniczącego z uprzejmą prośbą o **rozważenie skorzystania ze szczególnego trybu przewidzianego art. 45 Regulaminu Sejmu i wniesienie poprawki do Projektu ustawy nowelizującej ustawę o gospodarce nieruchomościami w czasie jej drugiego czytania**. Wydaje się, że ewentualne uzupełnienie art. 3 ust. 1 Projektu w postulowanym przez Rzecznika kierunku nie wychodzi poza pierwotny zakres nowelizacji i mieści się w materii regulowanej Projektem. O intencjach projektodawcy co do rzetelnego wykonania wyroku w sprawie SK 26/14 dobitnie świadczy też uzasadnienie Projektu, gdzie wyraźnie mowa o tym, iż „w sytuacji, gdy [równoczesny zwrot wszystkich udziałów w jednym postępowaniu] jest niemożliwy bądź utrudniony, ustawa powinna przewidywać zwrot udziałów osobom, które tego żądają”; nie budzi też żadnych wątpliwości „konieczność przyznania samodzielnej legitymacji procesowej każdemu z poprzednich współwłaścicieli nieruchomości (spadkobierców)”. Uwzględnienie

w przepisie przejściowym dodatkowej grupy podmiotów, również dotkniętych w przeszłości skutkami działania tej samej niekonstytucyjnej normy, bez wątplenia zamiar ten realizuje. I jakkolwiek uzupełnienie specyficznej normy intertemporalnej byłoby możliwe także i w późniejszym czasie, skorzystanie z możliwości wniesienia autopoprawki i korekty przepisu jeszcze w toku procesu legislacyjnego z pewnością byłoby zabiegiem pożądanym. W przekonaniu Rzecznika Praw Obywatelskich działanie takie jest zaś konieczne dla ochrony praw osób naruszonych niekonstytucyjnym przepisem – czego w istocie dotyczy cały Projekt nowelizacji przedstawiony przez Radę Ministrów.

Uprzejmie proszę o poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o stanowisku zajęтым przez Komisję.

Załącznik:

wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministra Inwestycji i Rozwoju